

De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie heeft een aantal vragen ter beantwoording voorgelegd aan de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie over zijn de brief inzake gegevensbescherming en administratieve lasten en het rapport «Toetsing Europese Dataproctieieverordening» (Kamerstuk 32 761, nr. 50).

De voorzitter van de commissie,
Jadnanansing

Adjunct-griffier van de commissie,
Smulders

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen vanuit de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met een positieve grondhouding kennisgenomen van het bovengenoemde rapport. Zij zijn van mening dat de huidige Europese richtlijn inzake de bescherming van persoonsgegevens (95/46/EG), die stamt uit 1995, verouderd is geraakt door de snelle opkomst van de informatietechnologie. Deze leden constateren tevens dat de richtlijn 95/46/EG in verschillende lidstaten op verschillende wijze is geïmplementeerd, hetgeen lastig is gebleken voor ondernemingen die in meerdere Europese landen actief zijn. De voorspelde daling van de administratieve lasten stemde deze leden tevreden. Zij hebben zich wel van aanvang af zorgen gemaakt over de kosten die het bedrijfsleven en de samenleving moeten maken om de nieuwe regels na te leven. Deze leden hebben hun zorgen helaas bevestigd gekregen in het rapport dat na enig aandringen is opgesteld. De leden van de VVD-fractie zijn van oordeel dat de extreem hoge nalevingskosten als zodanig, maar zeker in het huidige economische klimaat niet op hun plaats zijn en roept de staatssecretaris dan ook op alles te doen wat mogelijk is om de nalevingskosten te beperken.

Deze leden hebben voorts nog enkele vragen.

Hoe oordeelt de staatssecretaris over de hoge kosten die de verordening blijkens het rapport met zich mee zou brengen? Op welke wijze zal de staatssecretaris bewerkstelligen dat de nalevingskosten zullen afnemen tot een aanvaardbaar niveau? Het onderzoek maakt melding van onderzoeken naar de lasten voor het bedrijfsleven in andere landen. Hebben andere landen naar aanleiding van deze gevreesde lasten voor het bedrijfsleven hun standpunt ten aanzien van de voorgenomen verordening gewijzigd?

De staatssecretaris wijst erop dat de verordening de Europese Unie als geheel 2,3 miljard euro per jaar zal opbrengen. Dit zou blijken uit een berekening van de Europese Commissie. De baten zijn te danken aan het einde aan de fragmentatie van regelgeving die onder de huidige richtlijn bestaat. De staatssecretaris heeft niet de behoefte de berekening in twijfel te trekken. Toch vragen de leden van de VVD-fractie of dit bedrag wordt gestaafd door onderzoeken. Hebben andere lidstaten uit eigen beweging een onderzoek gedaan naar de baten van de verordening, zoals Nederland een eigen onderzoek heeft gedaan naar de kosten ervan? Zo ja, wat zijn de uitslagen van die onderzoeken? Zijn die in lijn met de berekeningen van de Europese Commissie? Hoe oordeelt de staatssecretaris hierover? Zien de leden van de VVD-fractie het goed dat dit bedrag ziet op de lagere administratieve lasten, dat wil zeggen de lagere lasten die de overheden in de afzonderlijke lidstaten moeten dragen om de verordening op de juiste wijze te handhaven? Deze leden vinden lagere administratieve lasten uiteraard een goed uitgangspunt, maar deelt de staatssecretaris het oordeel van deze leden dat het erop lijkt dat de rekening komt te liggen bij het Europese bedrijfsleven? Ziet de staatssecretaris ook het risico dat er door mogelijke coulanse bij de handhaving van de verordening in sommige lidstaten, verschillen in nalevingskosten kunnen optreden tussen bedrijven onderling en afhankelijk van hun vestigingsplaats? Is het dan nog steeds denkbaar dat «veilige privacy-havens» ontstaan zoals dat tot op heden bijvoorbeeld met Ierland het geval was?

De verordening maakt onderscheid tussen kleine en grote bedrijven. Een onderscheid waarvan de leden van de VVD-fractie hebben aangegeven dat dit in het huidige internettijdperk overwegend onzinnig is. Dit onderscheid wordt desondanks bijvoorbeeld in artikel 28 van de veror-

dening opgevoerd. De verplichting om documenten inzake verwerkingen van persoonsgegevens te bewaren geldt op grond van artikel 28, lid 4, aanhef en sub b, van de voorgestelde verordening niet voor ondernemingen met minder dan 250 werknemers die persoonsgegevens slechts als nevenactiviteit verwerken. Wanneer is er sprake van het verwerken van persoonsgegevens als nevenactiviteit? Is het verstandig om een onderscheid te maken tussen hoeveelheid werknemers? Het komt de leden van deze fractie voor dat kleine internetbedrijfjes met slechts enkele (tientallen) werknemers potentieel een grotere inbreuk op de privacy kunnen maken dan een industrieel bedrijf met honderden werknemers. Wat is de visie van de staatssecretaris hierop, mede in het licht van het feit dat juist de werking van artikel 28 van de verordening tot onduidelijkheid leidt over de vraag hoe hoog de lasten voor bedrijven precies zullen zijn? De leden van de VVD-fractie hebben er in het gehele voortraject voor gepleit om de verordening niet op basis van aantallen werknemers maar op het risico in te richten. Waar zien deze leden het resultaat van hun inspanningen en de daarop gebaseerde onderhandelingen van de staatssecretaris terug?

Vragen en opmerkingen vanuit de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van onderhavige brief en rapport. Zij hechten veel belang aan een goede gegevensbescherming. Uiteraard moeten extra kosten van de maatregelen niet onevenredig zijn, maar deze leden zijn wel van mening dat een betere gegevensbescherming kosten met zich mee kan brengen. Zij danken de staatssecretaris voor het onderzoek naar de meerkosten van de voorgestelde verordening gegevensbescherming. Hierover hebben zij nog wel een aantal vragen.

Allereerst valt het de leden van de PvdA-fractie op dat bij het onderzoek met name gebruik gemaakt is van gegevens die aangeleverd zijn door VNO-NCW. Het komt deze leden voor dat hier nauwelijks sprake kan zijn van een onafhankelijke bron, vanwege de specifieke belangen die deze organisatie heeft. Hoe is de informatie die door VNO-NCW is aangeleverd onafhankelijk gecontroleerd en geobjectiveerd?

Ten aanzien van de bewaarplicht voor documentatie inzake verwerkingen is er een zeer grote marge in de berekening van de kosten. Dit wordt veroorzaakt doordat het nog niet duidelijk is welke bedrijven gegevens als nevenactiviteit verwerken en wat de plicht tot bewaren van documentatie precies inhoudt. Graag horen deze leden welke ervaring in het buitenland bestaat met een vergelijkbare bewaarplicht, ten aanzien van de uitvoeringskosten en de afbakening.

Deze leden constateren dat een andere zeer grote kostenpost ligt bij het uitvoeren van privacyeffectbeoordelingen. Zo'n beoordeling is in de ontwerp tekst nodig als een dataverwerking bijzondere risico's inhoudt voor de rechten en vrijheden van betrokkenen. Er wordt vanuit gegaan dat kleine bedrijven hier éénmaal per jaar mee te maken krijgen en grote bedrijven vijfmaal. Allereerst willen deze leden graag horen waar de aanname van het aantal effectbeoordelingen op gebaseerd is. Zou de omschrijving niet duiden op een iets minder regelmatig gebeuren? Verder vragen de leden van de PvdA-fractie welke ervaringen er in het buitenland bestaan met een privacyeffectbeoordeling. Deze leden zijn benieuwd naar de afbakening in die landen van de situaties waarin een dergelijke beoordeling nodig is. Daarnaast zijn deze leden benieuwd naar de kosten per beoordeling. Het viel hen op dat het kabinet in de visie op e-privacy aangeeft dat bedrijven juist privacy impact assessments moeten houden. Graag horen deze leden of een wettelijke plicht een goede manier kan zijn om de uitvoering van dergelijke beoordelingen af te dwingen.

Als laatste maatregel met hoge kosten zien deze leden de aanstelling van functionarissen gegevensbescherming. Bij de berekening van deze kosten vragen de leden van de PvdA-fractie of de taken van een dergelijke functionaris niet geheel of gedeeltelijk behoren tot de normale taken van een medewerker databeveiliging bij een gegevensintensief bedrijf. Daarom vragen zij zich af waarom de volledige kosten voor het aanstellen van een dergelijke functionaris als extra nalevingskosten gekwantificeerd worden.

Voorts lezen de leden van de PvdA-fractie in de brief van de staatssecretaris dat er al ingrijpende wijzigingen zijn aangebracht in de tekst van de verordening die zorgen voor lagere uitvoeringskosten. Maar de staatssecretaris zet ook in op verdere terugdringing van de uitvoeringskosten. Graag horen deze leden zo concreet mogelijk welke artikelen van de voorgenoemde verordening de staatssecretaris nog aangepast zou willen zien. Ten slotte horen deze leden graag welke nieuwe maatregelen de verordening bevat, die de goedkeuring van de staatssecretaris wel hebben.

Vragen en opmerkingen vanuit de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van onderhavige brief en rapport. Het voorstel voor een algemene verordening gegevensbescherming gaat het Nederlands bedrijfsleven minimaal 1,1 miljard euro kosten, zo blijkt uit het rapport. De staatssecretaris geeft aan dat het voorstel zoals het er nu voorligt niet op steun van Nederland kan rekenen. Kan de staatssecretaris dan aangeven waarom hij de deur open laat staan voor dit voorstel van de Europese Commissie?

Daarnaast vragen deze leden of de staatssecretaris naar aanleiding van de uitkomsten van het rapport gesprekken heeft gevoerd met het Nederlands bedrijfsleven. Zo ja, kan de staatssecretaris dan aangeven wat de uitkomsten van deze gesprekken zijn geweest?

Vragen en opmerkingen vanuit de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van onderhavige brief en rapport. Er leven bij deze leden hierover enkele vragen. Allereerst vragen zij of nog eens helder kan worden aangegeven in hoeverre investeringen in een zorgvuldige omgang met persoonsgegevens door bijvoorbeeld bedrijven wel te beschouwen zijn als «nalevingskosten». Zo beschouwd brengt iedere wet «nalevingskosten» met zich mee. Deze leden stellen het op prijs dat nu onderzoek is gedaan naar de kosten die de dataprotectieverordening met zich meebrengt, maar benadrukken wel dat een zorgvuldige omgang met persoonsgegevens gevraagd mag worden van een ieder die persoonsgegevens verwerkt. Terecht benadrukt de staatssecretaris in het slot van zijn brief dat de bescherming van persoonsgegevens een grondrecht is. Deze leden vragen de staatssecretaris dat niet uit het oog te verliezen bij het voeren van de onderhandelingen, waarbij tevens (maar niet primair) naar de kosten gekeken kan worden.

De leden van de SP-fractie constateren dat, naast de lasten die de verordening met zich meebrengt, ook wordt gesproken over baten. Deze zouden voor de Europese Unie als geheel 2,3 miljard euro per jaar bedragen. Deze leden vragen de staatssecretaris of hij kan aangegeven hoeveel van dit bedrag ten goede komt aan het Nederlandse bedrijfsleven, of hier een schatting van te maken.

De leden van de SP-fractie constateren dat uit het onderzoek blijkt dat de administratieve lasten licht zullen dalen en dat de nalevingskosten sterk zullen stijgen. Uit tabel 5 (nalevingskosten op grond van de Europese Dataprotectieverordening) uit het onderzoek blijkt waar de grootste kostenposten in zitten, zoals het uitvoeren van een privacyeffectbeoordeling, het aanwijzen van een functionaris voor gegevensbescherming en het bewaren van documentatie inzake verwerkingen. Ook andere verplichtingen brengen kosten met zich mee. Kan de staatssecretaris op voorhand aangeven welke verplichtingen hij «te kostbaar» vindt en in hoeverre de Nederlandse onderhandelingsinzet daardoor bepaald wordt? Welke ideeën zal Nederland zelf aandragen om de kosten te drukken?

De leden van de SP-fractie vinden het op zichzelf prima dat bekeken wordt of, en zo ja op welke wijze, het midden- en kleinbedrijf en zelfstandigen zonder personeel ontzien kunnen worden. Echter, zou niet zo zeer de grootte van het bedrijf, maar de mate van het risico van de verwerking van de persoonsgegevens bepalend moeten zijn voor de vraag of uitzonderingen moeten worden gecreëerd? Deze leden ontvangen graag een reactie op dit punt.

Vragen en opmerkingen vanuit de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de inhoud van de brief. Zij delen het gevoel van de staatssecretaris dat het kostenniveau van de administratieve lasten (een daling van 1,7 miljoen euro naar 1,4 miljoen euro) acceptabel is, maar dat het niveau van de nalevingskosten (een stijging van 72,5 miljoen euro naar 1,12 miljard tot 1,46 miljard euro) te hoog is. Zij vragen waar de grote stijging van de nalevingskosten uit voortvloeit.

Deze leden waarderen de intentie van de staatssecretaris om inspanningen te verrichten om de nalevingskosten zoveel mogelijk terug te dringen. Zij vragen naar de stand van zaken van het beraad dat zou plaats hebben met het bedrijfsleven en het College bescherming persoonsgegevens over concrete voorstellen tot aanpassing van de verordening. Ook vragen zij naar de stand van zaken betreffende de dialoog tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten over de mogelijke toegang van buitenlandse veiligheidsdiensten tot de door Nederlandse burgers en bedrijven verwekte gegevens.

De leden van de CDA-fractie vragen waarom de Commissie niet heeft willen ingaan op het verzoek van Nederland en enkele andere lidstaten om cijfers te verstrekken op lidstaatniveau.

Gesteld wordt dat de Europese Commissie heeft berekend dat de verordening naast kosten ook baten oplevert, en wel 2,3 miljard euro per jaar voor de Europese Unie als geheel. Is aan te geven wat het Nederlandse aandeel in die baten is?

Gesteld wordt dat het recht (bescherming van persoonsgegevens) ook een bijdrage kan en moet leveren aan economisch groeipotentieel en dat het voorstel van de Commissie daaraan thans nog niet een voldoende bijdrage levert. In hoeverre delen andere landen deze opvatting met de staatssecretaris? Steunen zij de Nederlandse inzet om zich er in de onderhandelingen, veel meer dan reeds is gebeurd, op te richten dat de oplegging van verplichtingen aan verantwoordelijken alleen dan gerechtvaardigd is, wanneer het risico gemoeid met een concrete verwerking dat rechtvaardigt? In hoeverre delen zij de opvatting van de staatssecretaris dat in de verordening op veel grotere schaal moet worden voorzien in de mogelijkheden van gedeeltelijke of zelfs algehele

vrijstelling van verplichtingen voor het midden- en kleinbedrijf en zelfstandigen zonder personeel?

Vragen en opmerkingen vanuit de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de brief en hebben de volgende vragen. Allereerst maken deze leden zich zorgen over de afweging die de staatssecretaris in zijn brief lijkt te maken. De staatssecretaris zet privacy tegenover de belangen van het bedrijfsleven en lijkt hiertussen een afweging te willen maken. Deze leden zijn van mening dat deze belangen juist op één lijn liggen. Het is hun mening dat juist het bedrijfsleven belang heeft bij goede privacybescherming, omdat hen er alles aan gelegen is dat het vertrouwen in het internet maximaal blijft. Immers, complete verdienmodellen zijn gebaseerd op het delen van informatie op het internet. Op het moment dat door veelvuldige incidenten het vertrouwen in het internet afneemt en mensen geen informatie meer willen delen, zal de schade voor het bedrijfsleven oneindig veel hoger zijn dan enige administratieve of nalevingslast volgend uit een verordening. Dat laatste betekent overigens niet dat administratie of nalevingslasten oneindig mogen stijgen, maar wel dat dit niet als een afweging gepresenteerd moet worden. Deze leden horen graag of de staatssecretaris deze redentatie deelt en mee kan nemen in verdere gesprekken te voorbereiding van de genoemde verordening.

Voorts lezen de leden van de D66-fractie dat de staatssecretaris overweegt om bepaalde groepen kleinere bedrijven vrijstellingen te geven wat betreft de verplichtingen in de verordening. Deze leden willen erop wijzen dat vooral relevant is of partijen zich bezig houden met dataverwerking en de eventueel aanverwante privacyrisico's. Is het niet zo dat ook een kleine organisatie beschikking kan hebben over grote datasets en verwerking van persoonsgegevens als hoofdactiviteit kan hebben, terwijl een groter bedrijf misschien vrijwel niets doet met persoonsgegevens? Graag ontvangen deze leden een reactie op dit punt.

Concluderen de leden van de D66-fractie terecht dat de staatssecretaris eigenlijk geen kritiek heeft op de verplichtingen die volgen uit de voorgenomen verordening, maar dat zijn zorgen vooral zitten in het aantal bedrijven dat het aangaat? Om dit te onderstrepen verwijzen deze leden naar het regeerakkoord van het kabinet-Rutte II waarin verschillende verplichtingen uit de verordening, zoals een Privacy Impact Assessment, immers ook genoemd worden.